

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi pol.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 2.

V Ljubljani 15. januarja 1872.

Tečaj XII.

Nove šolske postave in potrebe kmečkega ljudstva.

O novih šolskih postavah smo že večkrat hvalevredno govorili, ter smo se pri tem opirali tudi na veljavne razloge; toda nobena reč pod solncem ni popolna, tako tudi naši novi učilniški zakoni niso brez pomanjkljivosti. Splošnemu ljudstvu brez obzira na različne stanove bi sicer po večem zadostovale, ne tako pa posamesnim stanovom, najmanj pa kmečkemu ljudstvu, ki pa je vendar večina v vsaki deržavi. Lepo in koristno je, da naj se tudi kmečka mladina dobro izuči v svojem maternem ali še drugem jeziku, v številjenji, risanji, prirodopisu, naravoslovji, kemiji, zemljepisji, zgodovini i. t. d.; lepo je, da bi si tudi ona pridobila nekoliko splošne človeške omike, da bi postala vedno umnejša in žlahtnejša. Vprašanje je toda, ali ni še koristnejših, potrebnejših naukov za kmečko ljudstvo? Ali so morda za ta stan v novih šolskih postavah naštetni vsi potrebni nauki? Koristnejši in potrebnejši nauk, nego vsi v novi postavi omenjeni, je za kmete nauk o umnem kmetovanju in gospodarstvu s svojimi oddelki: o poljedelstvu, živinoreji, sadjereji, vinoreji, čbeloreji, sviloreji, gojzdnarstvu itd. Ugovarjal bode kdo: čitanje, pisanje, številjenje je vendar koristnejše od vsega kmetijskega uka. Vprašam te, prijatelj: Kolikokrat na teden, na mesec, na leto treba je kmetu čitati, pisati? To mu je pač le poredkoma storiti. Nasproti pa se vsaki dan peča ali z obdelovanjem polja, njive, gozda, ali z rejo živine, sadja, vina, čbel i. t. d. Kaj mu več koristi, ako je zveden v teh svojih vsakdanjih opravkih, ako je umen kmetovalec in dober gospodar, ali pa, ako zná urno čitati in pisati? In nasproti kaj mu več škoduje, nevednost v svojih delih, ali nevednost v čitanji in pisanji? S tem sicer nočemo reči, da umnemu kmetovalcu ne hasne čitanje in pisanje, nikakor ne; dokazati smo hoteli le, da mu je bolj po-

trebno umno kmetovanje in gospodarstvo. Iz tega sledi, da bi se v ljudski ali narodni šoli moglo tudi v prvi versti ozirati na gospodarski in kmetijski nauk, ako se hoče, da ta šola v istini koristi tistemu ljudstvu, tistemu stanu, kteremu je največ namenjena. Temu dosledno bi se moralo v ljudski šoli na kmetih bolj učiti razni stroki kmetijstva, nego vsi drugi nauki, ktere velevalo stare in nove šolske postave. V ravno tem obziru so bili jako hvalovredni ukazi, ki so izšli malo pred novimi šolskimi vredbami in določevali, da se ima v šoli gojiti sadjereja, čbeloreja itd. Pod novim šolskim nadzorništvom nismo še čitali povelj, da naj učitelj kmečke šolske mladine marljivo goji nauk o kmetijstvu. Ali so veljavni prejšnji dotični ukazi, ali niso?

Novo šolske postave — zlasti učni red od 20. avg. 1870. l. so nekako tako osnovane, da učitelj brez vestnih bolečin, brez prestopka postav utegne popolnoma pozabiti na razne oddelke kmetijskega nauka. Pri tolikem številu novih učnih predmetov (do 12) mu ne pride na misel, da bi bilo treba učiti še 13., t. j. kmetijstvo. Tudi časa mu za to manjka; kajti, če odmeri vsakemu nauku poprek le 2 uri na teden, že ima 24 učnih ur, kar gotovo zadostuje; z večim številom je skoraj nemogoče mladino obložiti. Pa opomni me kdo, da se more („mora“ bilo bi koristnejše) pri prirodopisnem uku vpletati kmetijstvo ali pa tudi le izključljivo pečati se s kmetijstvom. Prirodopisju ste toda le dve uri na teden odločeni, tedaj se tudi ne more veliko storiti za te potrebne znanosti. Pa, ko bi učitelji vsaj ti dve uri porabili za kmetijstvo, dobro bi bilo. Mnogo učiteljev pa razumeva, kar ni čuda in skoraj naravno, pod prirodopisnim ukom tiste teoretične in suhe popise raznih prirodnin, ki se jih je učil v srednjih šolah in ki se nahajajo skoraj v vseh tistih knjigah, ktere praktični (!) nemški učitelji in neučitelji pišejo za „Volksschulen“. V tej zadevi imajo nasprotniki novih šolskih postav prav, ko očitajo, da se v „novih“ šolah uči samo o „opicah“, „krokodilih“, „papigah“ in drugih neznanih živalih, kterih poznanje nimajo za kmeta nobene djanske vrednosti. Bilo bi torej za pospeh kmetijstva, za zboljšanje materialnega stanja naših kmetov jako koristno in za večo veljavo šole pri kmetih zelo merodajno, ako bi novi šolski uradi zaukazali, da se ima tudi sedaj, v dobi novih šolskih vredb v šoli, mnogo več ozirati na kmetijstvo, gospodarstvo in obertnijstvo, kakor na manj koristne, suhe in teoretične uke novih šolskih postav. To naj bi se zlasti zgodilo v nedeljskih in večernih šolah, ktere naj bi se nekaj obderžale, nekaj osnovale za tisto 12 — 14 let staro kmečko mladino, ki noče ali ne more obiskovati vsakdanje šole. To bi bilo tudi v smislu §. 13. učnega reda od 20. avg. 1870.